herpy

PADALCOWATE

## Red-lipped Arboreal Alligator Lizard

# *Abronia lythrochila*

*Abronia lythrochila* to niewielka, nadrzewna jaszczurka z rodziny padalcowatych, pochodząca z lasów sosnowo-dębowych na wyżynach Chiapas w południowym Meksyku. Dorasta do około 25-30 cm, ma krwistoczerwone łuski wzdłuż dolnej wargi, rodzi żywe młode i żywi się owadami. Wymaga wysokiego, przewiewnego terrarium z mchem i bromeliami oraz niskich temperatur. Hodowla jest słabo opisana i jest to gatunek dla doświadczonych hodowców.

Rodzina: Anguidae  Dawna nazwa: *Abronia lythrochrima; Gerrhonotus lythrochilus*

### NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

#### ZWIERZĘ

| | |
|---|---|
| Wielkość dorosłego osobnika | **25-30 cm**<br>długość całkowita z ogonem |
| Długość życia | **10-20 lat** |
| Aktywność | **Za dnia** |
| Tryb życia | **Nadrzewny** |
| Środowisko | **Las górski** |
| Trudność | **Doświadczony** |

#### HODOWLA

| | |
|---|---|
| Min. terrarium | **50 × 50 × 75 cm**<br>D × S × W dla 2 dorosłych osobników |
| Temperatura w dzień | **20-27 °C** |
| Miejsce wygrzewania | **26-30 °C** |
| Temperatura w nocy | **10-18 °C** |
| Wilgotność | **60-80%** |
| Woda | **Bez miski z wodą** |
| UVB | **Zalecane**<br>Strefa Fergusona 2 |
| Pokarm | **Owady i dżdżownice i ślimaki** |
| Utrzymanie | **Pojedynczo lub w parach** |

#### ROZMNAŻANIE

| | |
|---|---|
| Rozmnażanie | **Żyworodny** |
| Dojrzałość płciowa | **24-36 miesięcy** |
| Wielkość miotu | **1-18 młodych** |
| Zniesienia w roku | **1** |
| Ciąża | **180-240 dni** |

#### OCHRONA I FORMALNOŚCI

| | |
|---|---|
| CITES | **Załącznik II** |
| Załącznik unijny | **Załącznik B** |
| IUCN | **Najmniejszej troski (LC)** |

## O gatunku

*Abronia lythrochila* to krępa jaszczurka z rodziny padalcowatych o trójkątnej głowie, mocnych, kilowatych łuskach i długim, chwytnym ogonie. Nazwa gatunkowa pochodzi od greckich słów lythron, "skrzepła krew", i cheilos, "warga", i odnosi się do krwistoczerwonych łusek wzdłuż dolnej wargi, które są najbardziej wyraźną cechą gatunku.

Tułów z głową mierzy najwyżej około 12 cm. Ogon jest dłuższy od tułowia, więc zwierzę osiąga łącznie około 25-30 cm. Długość całkowita jest szacunkiem opartym na długości tułowia i na blisko spokrewnionej *Abronia graminea*. Masa ciała nie jest udokumentowana.

Gatunek został opisany w 1963 roku przez Hobarta M. Smitha i Miguela Álvareza del Toro. Był też klasyfikowany jako *Gerrhonotus lythrochilus*, a jego nazwa bywa zapisywana jako *Abronia lythrochrima*. Pochodzenie zwierząt i oznaczenie gatunku powinny być udokumentowane.

Gatunek jest powolny i ostrożny, ale przestraszony potrafi błyskawicznie spaść z gałęzi i uciec. Nie oswaja się w takim stopniu jak wiele innych jaszczurek i najlepiej sprawdza się jako zwierzę do obserwacji. Długość życia w niewoli nie jest udokumentowana; 10-20 lat to szacunek.

## Występowanie i środowisko

*Abronia lythrochila* zamieszkuje wyżyny Chiapas w południowym Meksyku, od okolic Jitotol na południe przez dużą część płaskowyżu centralnego. Gatunek stwierdzono też w Sierra de los Cuchumatanes w zachodniej Gwatemali. Miejscem typowym jest Nachij przy drodze między Tuxtla Gutiérrez a San Cristóbal de las Casas.

Gatunek żyje na wysokości 1840-3000 m n.p.m., a więc wyżej niż większość innych gatunków z tego rodzaju. Zasięg jest niewielki i pokrywa się z pasem lasów na wyżynach.

> **Naturalny zasięg:** Meksyk i Gwatemala.

### ŚRODOWISKO

*Abronia lythrochila* to dzienne zwierzę nadrzewne zamieszkujące lasy sosnowo-dębowe. Drzewa są gęsto porośnięte epifitami, zwłaszcza bromeliami z rodzaju *Tillandsia*, które zapewniają wodę, kryjówki i pokarm. Zwierzęta skupiają się tam, gdzie jest wiele drzew i bromelii, a najliczniej występują w najmniej przekształconym lesie.

Klimat jest chłodny i wilgotny, z opadami przez cały rok, a temperatura w lesie wynosi 12-24 °C. Zwierzęta wygrzewają się rano i przed południem. W chłodnych okresach chowają się w dziuplach, a w ciepłych wycofują się w cień pod grubą warstwę mchu.

IUCN ocenia gatunek jako niezagrożony (LC), ale zamieszkuje on niewielki obszar. Nielegalny wyrąb lasów, zabudowa wokół San Cristóbal de las Casas i nielegalne odłowy na potrzeby handlu wywierają presję na populacje. Zwierzęta są też zabijane, ponieważ błędnie uważa się je za jadowite.

## Hodowla

### TERRARIUM

Hodowla *Abronia lythrochila* jest słabo opisana, a podane tu wartości zaczerpnięto od blisko spokrewnionej *Abronia graminea*, najlepiej poznanego gatunku z tego rodzaju. Para potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 50 × 50 × 75 cm (długość × szerokość × wysokość). Wysokość jest ważniejsza niż powierzchnia dna, ale im większe, tym lepiej, a 60 × 60 × 90 cm daje wyraźnie więcej miejsca. Terrarium musi być bardzo dobrze wentylowane: całkowicie lub częściowo z siatki, tak by powietrze się wymieniało, ale wilgotność nie znikała całkowicie. Zastałe, wilgotne powietrze sprzyja pleśni i chorobom układu oddechowego.

Dno pokrywa się warstwą 5-10 cm długowłóknistego mchu torfowca. Dobrze trzyma wilgoć i zapewnia chłodne miejsce, ale w niektórych miejscach powinien być wilgotny, a w innych suchy, np. pod miejscem do wygrzewania. Od czasu do czasu pozwól, by całe podłoże wyschło, zanim znów je zwilżysz, tak by wilgotność się wahała, jak w naturze. Urządź terrarium gęsto, z gałęziami różnej grubości i żywymi roślinami, zwłaszcza bromeliami i storczykami, a jako kryjówki najlepiej sprawdzą się rurki korkowe wypełnione mchem. Rośliny zapewniają też wilgoć, schronienie i wodę do picia zbierającą się w liściach.

Samce trzymaj osobno. Parę można trzymać razem, jeśli jest wiele kryjówek i dużo miejsca. Młode można trzymać w małych grupach po dwa lub trzy, ale trzeba je uważnie obserwować, a jeśli nie mogą się nawzajem unikać, należy je rozdzielić. Małe szczeliny w narożnikach terrarium siatkowego, przez które mogą uciekać owady karmowe, uszczelnij silikonem.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

### TEMPERATURA

*Abronia lythrochila* nie znosi upału. Żyje wyżej niż większość krewniaków, gdzie temperatura w lesie rzadko przekracza 24 °C, więc chłodne warunki są szczególnie ważne. Temperatura w dzień powinna wynosić 20-27 °C, a miejsce do wygrzewania pod słabą żarówką punktową może mieć 26-30 °C. Zwierzę jest najbardziej aktywne w 24-27 °C. Powyżej 32 °C jest niebezpiecznie, a zamknięte, nasłonecznione terrarium bez cienia może w krótkim czasie zabić zwierzę. Nocą

temperatura może spadać do 10-18 °C, ale nigdy poniżej 7 °C. Wyraźny spadek nocny i chłodna zima są najważniejsze, jeśli zwierzęta mają się rozmnażać; zwierzęta nieprzeznaczone do rozrodu dobrze radzą sobie w temperaturze pokojowej z ciepłą i chłodną strefą.

Młode są wrażliwsze niż dorosłe. Powyżej 29 °C jest dla nich niebezpiecznie, więc miejsce do wygrzewania powinno być słabsze, a one same muszą mieć chłodniejsze strefy. Płaty kory korkowej lub szerokolistne rośliny dają cień, a wilgotny mech na dnie zapewnia chłodne miejsca. Mierz temperaturę termometrami cyfrowymi zarówno wysoko, jak i nisko w terrarium.

Chłodna zima z nieco rzadszym karmieniem i krótszymi dniami odpowiada temu gatunkowi. W chłodzie zwierzę staje się wolniejsze i je mniej.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

### WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność względna powinna wynosić 60-80 %, z najwyższymi wartościami nocą i po zraszaniu. Zraszaj rośliny, ściany i delikatnie same zwierzęta niemal codziennie, najlepiej opryskiwaczem ciśnieniowym lub systemem zraszającym, który wytwarza drobną mgiełkę. Dwa-trzy razy w tygodniu system kroplowy lub kapiący kubek powinien dostarczyć około 2,5 dl wody na roślinę, tak by woda spływała po liściach. Gatunek pije krople wody z liści i rzadko korzysta z miski z wodą.

Woda musi być pozbawiona chloru: używaj wody z kranu odstanej w otwartym naczyniu przez dobę albo wody filtrowanej. Wilgotność nie może być stała: gatunek nie jest zwierzęciem terenów podmokłych, a stale przemoczone podłoże prowadzi do pleśni i chorób. Krótkie, wilgotne okresy trwające cztery-pięć dni przeplataj suchymi dniami. Odwodnienie jest częstą przyczyną śmierci, a zwierzę z zapadniętymi oczami lub pomarszczoną skórą musi natychmiast otrzymać wilgoć i wodę do picia.

### OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i potrzebuje UVB. Najlepsze jest naturalne, niefiltrowane światło słoneczne, np. w siatkowej wolierze na zewnątrz w suche letnie dni, z cieniem i chłodnym podłożem, tak by zwierzę mogło się przemieszczać. W pomieszczeniu stosuje się świetlówkę T5 z UVB i słabe źródło ciepła. Gatunek należy mniej więcej do strefy Fergusona 2, z indeksem UV 0,7-3 w najjaśniejszej części i cieniem w pozostałych miejscach. Umieść oświetlenie tak, by zwierzę mogło samo wybrać, ile światła potrzebuje.

Światło włącza się rano i wyłącza wieczorem, a długość dnia najlepiej dopasować do pory roku. Ogrzewanie wyłącza się na noc.

Czytaj więcej: Światło i UVB

### ŻYWIENIE

*Abronia lythrochila* żywi się owadami i innymi drobnymi bezkręgowcami. Podawaj świerszcze, szarańczę, mączniki, karaczany, ślimaki, pająki i miękkie larwy, np. zielone gąsienice motyli i larwy much o wysokiej zawartości wapnia. Owady o dużej zawartości materii roślinnej, takie jak szarańcza i gąsienice, są szczególnie dobre. Owady karmowe przez dobę przed podaniem karm zieleniną i warzywami. Unikaj owadów hodowanych na bardzo wysokobiałkowej paszy, ponieważ dieta powinna być stosunkowo uboga w białko.

Przy większości karmień obsypuj pokarm wapnem bez D3, a od czasu do czasu preparatem multiwitaminowym. Jeśli stosujesz UVB lub światło słoneczne, nie dodawaj D3. Młode dostają wapno przy każdym karmieniu przez pierwsze miesiące. Ciężarne samice potrzebują dodatkowego wapnia.

Dorosłe zwierzęta karm 2-3 razy w tygodniu, a młode częściej, i usuwaj niezjedzony pokarm. Wiele osobników najchętniej je z pęsety. Samce jedzą mniej latem przed godami, a wszystkie zwierzęta jedzą mniej zimą.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

### ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest spokojny i płochliwy. Zwierzę spędza większą część dnia, siedząc nieruchomo na gałęzi lub w bromelii, i wygrzewa się przez krótkie okresy. Nie jest to zwierzę do brania na ręce. Niektóre z czasem się uspokajają, ale inne gryzą, a ugryzienie może boleć i krwawić. Ogranicz kontakt fizyczny do minimum i podejmuj go tylko wtedy, gdy jest to konieczne.

Samce są terytorialne i mogą poważnie walczyć, dlatego trzeba je trzymać osobno. Samice też mogą się bić, ale rzadziej. Zwierzę może odrzucić ogon, jeśli zostanie za niego złapane, a ogon odrasta tylko częściowo. Myj ręce po każdym kontakcie ze zwierzętami i terrarium, ponieważ gady mogą przenosić salmonellę.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

## Rozmnażanie

### DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

W obrębie rodzaju samce mają nieco większą głowę i ważą nieco więcej niż samice. U młodych płeć trudno rozpoznać, a pomóc może weterynarz z doświadczeniem w leczeniu gadów. Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany dla *Abronia lythrochila*; *Abronia graminea* dojrzewa płciowo w wieku 2-3 lat, gdy jest w pełni wyrośnięta. Przeznacz samicę do rozrodu dopiero wtedy, gdy jest w dobrej kondycji.

### GODY I KOPULACJA

Gody nie zostały opisane dla samego gatunku. U *Abronia graminea* odbywają się od lipca do grudnia, najczęściej jesienią. Samiec chwyta samicę za kark, a para może pozostawać złączona nawet przez dobę. Wpuść samca do samicy, obserwuj je i rozdziel przy oznakach obrażeń. Chłodniejsze noce i nieco wyższa wilgotność jesienią odpowiadają porze roku w naturze.

### SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Gatunek rodzi żywe młode i nie składa jaj. Długość ciąży nie została zmierzona dla tego gatunku; w obrębie rodzaju trwa 6-8 miesięcy. Samica wyraźnie przybiera na wadze, a w końcowej fazie ciąży pojawiają się u niej wapniowe plamy po bokach szczęki; musi wtedy dostawać dużo pokarmu i wapnia. W obrębie rodzaju młode rodzą się najczęściej od marca do czerwca, a samica ma najwyżej jeden miot w roku. Miot liczy zwykle około 4 młodych, ale może liczyć 1-18.

### INKUBACJA

Nie ma jaj do inkubacji. Ciąża trwa 6-8 miesięcy i to właśnie ta wartość jest podana w ramce. Zapewnij samicy spokój w chłodnym, wilgotnym i wentylowanym terrarium z kryjówkami. Samica nie zjada swoich młodych, ale inne dorosłe zwierzęta mogą to zrobić, więc jeśli kilka osobników dzieli terrarium, przenieś młode albo pozostałe zwierzęta.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

### ODCHÓW MŁODYCH

Młode nie zostały dokładniej opisane dla tego gatunku. Mają takie same wymagania jak dorosłe, ale są znacznie bardziej wrażliwe na upał: temperatura powyżej 29 °C może je zabić. Trzymaj je w terrariach takich jak dla dorosłych, najlepiej w małych grupach po dwa lub trzy, tak by mogły się nawzajem unikać. Pilnuj, by każde młode jadło.

Przez pierwsze trzy-cztery miesiące podawaj małe świerszcze, muszki owocowe, małą szarańczę i larwy much. Za każdym razem obsypuj pokarm wapnem i zapewnij jak najwięcej naturalnego światła. Karm codziennie lub co drugi dzień, ale nie podawaj więcej owadów, niż młode zdążą zjeść.

## Zdrowie i częste błędy

Gatunek jest odporny, gdy temperatura, wilgotność i wentylacja są odpowiednie, a większość problemów wynika z błędów w urządzeniu terrarium. Typowe problemy to:

- Przegrzanie, zwłaszcza u młodych. Gdy temperatura przekroczy 29-32 °C bez dostępu do cienia, zwierzę może szybko zginąć.
- Odwodnienie przy zbyt suchym powietrzu i zbyt rzadkim zraszaniu. Objawy to zapadnięte oczy, pomarszczona skóra i apatia.
- Pleśń, grzybica skóry i infekcje dróg oddechowych przy zastałym, wilgotnym powietrzu i zbyt słabej wentylacji.
- Choroba metaboliczna kości przy zbyt małej ilości UVB i wapnia, zwłaszcza u młodych i ciężarnych samic.
- Pasożyty i roztocza. Nowe zwierzęta powinny przejść co najmniej trzymiesięczną kwarantannę, a kał należy przebadać.
- Rany od ugryzień i pazurów po walkach między zwierzętami trzymanymi razem.

Zdrowe zwierzę ma jasne oczy, pełny ogon, czystą skórę i spokojny oddech przy zamkniętym pysku. Jeśli zwierzę nie je, traci na wadze lub oddycha z otwartym pyskiem, musi trafić do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów. Regularnie waż zwierzę.

## Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/padalce/abronia-lythrochila